

Motion till riksdagen 2007/08: MJ414

av **Tina Ehn m.fl. (mp)**

Biologisk mångfald

1 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av att Sverige tar sina internationella förpliktelser om biologisk mångfald, t.ex. 2010-målet, på allvar.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag på åtgärder för att förbättra den biologiska mångfalden.

2 Motivering

2.1 Sveriges ansvar

I budgetpropositionen 2007/08:1 konstaterar regeringen att det inte tycks bli möjligt att nå målet för skydd av biologisk mångfald i skogen.

Därmed kommer inte Sverige att leva upp till våra internationella åtaganden om biologisk mångfald.

I stället för att intensifiera arbetet för att nå målen väljer regeringen att uppgivet dra ner anslagen till åtgärder för biologisk mångfald med över 700 miljoner kronor under resten av denna mandatperiod.

I praktiken blir neddragningen större än så. Anslaget skall också finansiera nya uppgifter som följer av genomförandet av EU:s vattendirektiv, uppgifter som enligt tidigare uppskattningar kommer att kosta cirka 100 miljoner kronor per år. Anslagets effekt urholkas vidare av prisökningar på skogsfastigheter.

Visserligen hänvisar regeringen i sin budgetproposition till utredningar som man hoppas ska leda fram till effektiva och billiga instrument för att nå målet, men det räcker knappast för att skylla över kursändringen.

Regeringens agerande är ett hot mot Sveriges och EU:s trovärdighet och ett hån mot det internationella arbetet för biologisk mångfald. Om ett av världens rikaste länder i ett läge med stark ekonomisk utveckling väljer att

Fel! Okänt namn på

minska ansträngningarna för att uppfylla våra internationella åtaganden när vi inte ser ut att klara målen, hur ska vi kunna begära eller förvänta oss att fattigare länder tar sitt ansvar?

På förekommen anledning bör vi titta närmare på bakgrunden till det internationella arbetet och vårt nationella arbete för biologisk mångfald.

2.2 Grunden

2.2.1 Vad är biologisk mångfald?

Med biologisk mångfald menas variationen av levande organismer i alla miljöer samt de ekologiska samband och processer som alla dessa organismer ingår i. Ofta pratas om biologisk mångfald i tre nivåer; den genetiska variationen inom arter, mångfalden av arter samt mångfalden av landskap/ekosystem inklusive relationer och processer mellan organismer och deras icke-biologiska omgivning. Helt enkelt den variationsrika och fantastiska värld som vi omges av och som vi brukar kalla natur.

Biologisk mångfald ska inte ses som något statiskt, tvärtom finns en dynamik som är nödvändig för en långsiktigt bevarad mångfald. Inte minst med tanke på stora förändringar i form av klimat, spridning av kemiska ämnen, luftföroreningar, utsläpp till hav och vattendrag samt markanvändning är det viktigt att konstatera att upprätthållandet av biologisk mångfald ska ske i ett system i förändring. Miljöpartiet anser att alla arter och naturtyper i Sverige ska fortleva eller utvecklas med bibehållen eller ökad genetisk och geografisk variation.

Den biologiska mångfalden bevaras genom att arternas livsmiljöer och ekosystemens funktioner och processer värnas. Naturen med dess växter, djur, svampar och övriga organismer ska kunna vara tillgänglig för människan för en ökad hälsa, livskvalitet och välfärd. Större fokus måste riktas på hur den biologiska mångfalden förvaltas i en föränderlig värld. Föränderliga ekologiska och samhällsliga processer kräver adaptiv förvaltning. Effekterna av och möjligheterna hos nya markanvändningssätt såsom golfbanor, ledningsgator, hästgårdar och vägrenar måste beaktas, likaså klimat- och miljöförändringar.

2.2.2 Varför bevara biologisk mångfald?

För flera kanske rubrikens fråga känns provocerande. ”Vad har vi för rätt att fördärva biologisk mångfald?”- blir den naturliga motfrågan. Samtidigt kommer i dag i praktiken ofta andra intressen före bevarandet av den biologiska mångfalden. Om inte vi människor utnyttjar naturresurserna maximalt anser vi oss avstå eller betala ett pris. Men detta är bara sant i ett mycket kortsiktigt ekonomiskt perspektiv.

Att värna den biologiska mångfalden handlar inte bara om att skydda naturen eller rädda miljön, det handlar om att vårda ekosystemen så att vi kan överleva och leva gott på den här planeten. Oavsett konjunkturen, ideologier eller tekniska framsteg är naturen fortfarande, liksom den alltid har varit,

grunden för vår samhällsutveckling. Vår välfärd och vårt välbefinnande är helt beroende av ekosystemets funktioner och processer och de tjänster det tillhandahåller.

Miljöpartiet anser att bevarandet och värnandet av den biologiska mångfalden måste prioriteras högre än i dag och därmed få ett större genomslag i praktisk politik. Det finns flera skäl till detta men det kanske mest självklara och krassa är att ett fortsatt slöseri med ändliga naturresurser och ödeläggande av vår omvärld inte är en framkomlig väg för en civilisation som avser att fortleva.

2.2.3 Ekosystemtjänster

Det finns en växande diskussion om "ekosystemtjänster". Synen går ut på att naturen tillhandahåller människan en rad "gratistjänster" som är helt nödvändig för vår överlevnad. Bevarad biologisk mångfald är i sin tur en förutsättning för dessa "gratistjänster".

Fungerande ekosystem levererar alltså en rad ekosystemtjänster som vi är direkt beroende av. Det är t.ex. produktion av livsmedel, bränsle, skogsråvara, fibrer och läkemedel; reglering av vatten, luft och klimat; bibehållande av markens bördighet; och cirkulation av vatten, kol och näringsämnen. Anorlunda uttryckt: rent vatten, mediciner, mat, upplevelser, syre i luften, energi, estetik, klädfibrer, byggnadsmaterial o.s.v.

En princip som är central i miljöarbetet och högst relevant är försiktighetsprincipen. Försiktighetsprincipen innebär i detta sammanhang att man sätter omsorgen om ekosystemens naturliga funktion och processer framför olika anspråk på avkastning. Ekosystemens naturliga funktion och processer ska skyddas. Detta har stora konsekvenser för Sveriges hantering av våra skogar och skogsråvara.

Ett sätt att översiktligt beskriva belastningen på ekosystem är att diskutera i termer av "ekologiska fotavtryck". Då anges hur stor yta livskraftiga ekosystem som en individ genom sitt levnadssätt är beroende av. Det kan framstå som ett något människocentrerat och kärvt sätt att se på vår natur. Samtidigt är det ett sätt att försöka synliggöra något som annars tas för givet och gratis.

2.2.4 Ekosystem och ekonomi

Miljöministern har angett i intervjuer att Sternrapporten om klimatförändringens ekonomiska konsekvenser har spelat en stor roll för regeringens ändrade inställning till klimatpolitiken. Det kan därför vara nyttigt att påminna om den ekonomiska betydelsen av utarmningen av ekosystemtjänsterna.

Ett generellt problem inom marknadsekonomi är att världens arter, skyddsvärda naturtyper och ekologiska processer ännu inte är prissatta. En snäv syn på äganderätten kan få oacceptabla konsekvenser för de allmänna värden som finns i den biologiska mångfalden. Det kan upplevas som fritt fram att skövla värdefulla miljöer. Naturen och dess arter har inget värde på marknaden. Miljöekonomer har börjat skapa begreppsapparater som bör kunna ge ett pris på t.ex. mangroveskogarnas skyddseffekt mot översväm-

Fel! Okänt namn på

ningar, kostnaden om hela örken försvinner under havsytan och mykorrhizasvampars värde för folkhushållet.

FN:s Millennium Ecosystem Assessment påpekar att de flesta beslut rörande naturresurser baseras på marknadsvärden, varför värden som inte värderas på marknader ofta utarmas eller går förlorade. Dessa värden kan dock ofta vara höga och är ibland högre än de ekonomiska värdena. Detta gäller särskilt vid intensiv användning. Därtill kommer att redan de ekonomiska (och sociala) värden som är kopplade till skador på ekosystemtjänsterna kan vara betydande. Till exempel uppskattades skador till ekosystemtjänsterna av lantbruket i Storbritannien under 1990-talet motsvara 9 procent av lantbrukets brutto-intäkter.

EU-kommissionen betonar i ett meddelande om biologisk mångfald från 2006 ekosystemtjänsternas avgörande ekonomiska betydelse och skriver:

Det är svårt att sätta exakta ekonomiska värden på dessa tjänster för världen som helhet, men uppskattningar tyder på att det handlar om hundratal miljarder euro per år. Dessa tjänster främjar tillväxt, sysselsättning och välbefinnande i EU. I utvecklingsländerna är de avgörande för att man skall kunna nå millennieutvecklingsmålen.

Den amerikanske biologen Edward O Wilson har försökt uppskatta kostnaden för de två stora utmaningarna: att ge människorna ett drägligt liv och att rädda naturmiljön med dess biodiversitet. Det sistnämnda är egentligen en billig satsning, säger Wilson. Det är dessutom ett prima priserbudande till dagens generation av människor. Några promille av världens produktion räcker för att rädda miljön och mångfalden. Då får man medel till två av de viktigaste satsningarna: 30 miljarder USA-dollar för att köpa in tropiska regnskogar och andra hot spots med unikt rik mångfald samt 28 miljarder USA-dollar för att köpa in skyddsvärda reservatssystem från pol till pol. En ökning av skatten med tio öre per kopp kaffe skulle sedan räcka till att sköta alla världens reservat och nationalparker.

En omfördelning av resurser från världens krigsapparater skulle även ge tillräckligt med resurser för att ge människor ett gott liv och bevara naturens rika mångfald. En annan politiskt tänkbar finansiering är omfördelning från de tusentals miljarder kronor som idag årligen ges som stöd till delvis miljöstörande verksamheter i jordbruksstöd, i stöd till fossila bränslen m.m.

2.2.5 Hoten mot den biologiska mångfalden

Biologisk mångfald är inget statiskt begrepp. Nybildande och utdöende av arter har skett i alla tider och är en del i processen som skapat mångfalden. Men idag är vi inne i en kraftig utdöendeperiod som skiljer sig från tidigare genom att det är en art, människan, som är orsaken. Mellan 5–10 % av jordens arter är idag akut hotade eller sårbara. För det stora flertalet av dessa är hotbilden kopplad till mänskliga aktiviteter.

Forskarna pratar om en utdöendeskuld, dvs. att många arter idag lever inom alltför små biotopfragment och successivt kommer att dö ut även om miljön inte skulle försämrats ytterligare. I Finland har denna utdöendeskuld

nyligen beräknats till mer än 1 000 arter bara i skogslandskapet. Det krävs sålunda omfattande restaurering av många miljöer.

Sedan länge har överexploatering till följd av fångst eller jakt varit en viktig orsak till utdöenden. Men även införsel av ”nya” arter, miljögifter, övergödning och försurning har orsakat utrotningar. Hotbilder som finns kvar än idag. Nu är dock det största hotet för den biologiska mångfalden exploatering, förlust och fragmentering av ekosystem eller biotoper. Vi exploaterar mer och mer av jordens yta vilket tränger ut det som fanns där tidigare. Slutligen innebär klimatförändringen stora konsekvenser för allt levande.

Dessa orsaker är vad man skulle kunna kalla de ”naturvetenskapliga” och reella. Men man skulle också kunna uttrycka det i termer av att vi är en överbefolkad planet som lever över våra tillgångar. Eller att vi har ett imperfekt ekonomiskt system som premierar kortsiktigt utnyttjande i stället för ett långsiktigt förvaltande, och som inte förmår hushålla med de resurser vi har. Eller, den tillväxthysteri som nu råder är inte förenlig med de naturliga systemen och det är det senare som fått stryka på foten.

De senare förklaringarna är lika riktiga och delvis samma som de första, men formulerade på detta sätt blir förslagen till lösningar möjligen något annorlunda. Det blir också uppenbart att frågan om biologisk mångfald griper in i hela vår moderna civilisation, samhällsstruktur och livsstil. Det blir en fråga om politik och etik.

Vi anser att all mänsklig verksamhet måste präglas av ett ekologiskt synsätt. Med det menar vi att hänsyn ska tas till jordens långsiktiga produktionsförmåga samt en etisk syn som bygger på hänsyn och tolerans mot andra livsformer.

2.2.6 Klimatförändring och biologisk mångfald

EU-kommissionen påpekar att skyddet av biologisk mångfald kan bidra till att begränsa halterna av växthusgaserna i atmosfären eftersom kol lagras i skogar, torvmarker och andra naturtyper. Klimatförändringens effekter på den biologiska mångfalden i Europa är redan mätbara. Kommissionen understryker behovet av strategier för att hjälpa den biologiska mångfalden att anpassa sig till andra temperatur- och hydrologiska förhållanden, t.ex. sammanhängande nätverk av skyddade områden.

Klimatförändringar väntas leda till en ökning av tillväxten i Sveriges skogar. Samtidigt medför klimatförändringen ökad stress på ekosystemen och ökar skogens sårbarhet. Till exempel ökar riskerna för skador av olika slag i produktionsskogen, t.ex. svamp- och insektangrepp eller stormfällning. Skogsstyrelsen skrev i en rapport nyligen att det därför är viktigt att värna skogsekosystemens ”förmåga att klara stressen och anpassa sig till ett annat klimat. Riskspridning genom mångfald, såväl biologiskt som när det gäller trädgårdsslag och skötselmetoder, blir väsentligt.”

Klimathotet ökar pressen på skogen som leverantör av träråvaror. Skogsstyrelsen bedömer att den nuvarande avverkningstakten med nuvarande skötselintensitet ligger i nivå med, och i vissa fall över, den långsiktigt möjliga avverkningsnivån på den mark som nyttjas för virkesproduktion. Bland

Fel! Okänt namn på

annat är skogens ålderssammansättning för närvarande sådan att den långsiktigt möjliga avkastningsnivån är lägre än tillväxten.

2.3 Det internationella arbetet för biologisk mångfald

Internationellt finns en insikt om betydelsen av biologisk mångfald. Här ges exempel på arbetet i tre centrala internationella forum: Konventionen om biologisk mångfald, FN:s Millennium Ecosystem Assessment, och Europeiska unionen.

2.3.1 Konventionen om biologisk mångfald – från Rio till Johannesburg

I samband med världstoppmötet om miljö- och utveckling i Rio 1992 antogs Konventionen om biologisk mångfald. Konventionens övergripande mål är:

- ? att bevara biologisk mångfald,
- ? att nyttja dess beståndsdelar på ett hållbart sätt,
- ? att rättvist fördela den nytta som uppstår vid utnyttjandet av genetiska resurser.

Begreppet ”biologisk mångfald” beskrivs som

variationsrikedomen bland levande organismer av alla ursprung ... detta innefattar mångfald inom arter, mellan arter och av ekosystem.

Begreppet ”hållbart nyttjande” definieras enligt konventionen som

nyttjandet av beståndsdelar av den biologiska mångfalden på ett sätt och i en takt som inte leder till långsiktig minskning av biologisk mångfald, och därigenom bibehålla dess potential att tillgodose nuvarande och kommande generationers behov och förväntningar.

I december 1993 godkände riksdagen Sveriges anslutning till konventionen om biologisk mångfald, som trädde i kraft samma månad.

Vid EU-toppmötet i Göteborg 2001 beslutade EU:s stats- och regeringschefer att senast 2010 stoppa förlusten av biologisk mångfald i EU. Det har nu överförts till Sverige som målet att ”senast år 2010 skall förlusten av biologisk mångfald inom Sverige vara hejdad”.

Målet från EU-toppmötet i Göteborg skall alltså uppnås under denna mandatperiod. Målet kommer rimligtvis att uppmärksammas under det kommande svenska ordförandeskapet.

Vid FN:s stora världskonferens om hållbar utveckling i Johannesburg 2002 hamnade bl.a. förlusten av biologisk mångfald i fokus. En överenskommelse med siffror och tidsplan togs om att reducera förlusten av biologisk mångfald till år 2010. Även om skrivningarna om förlusten av jordens skogar, våtmarker, korallrev m.m. blev luddiga så finns ändå en insikt om vikten av att bevara jordens biologiska mångfald åt framtida generationer.

En genomgående kritik från de fattiga länderna är att de rika länderna nu snarast måste ta sitt eget ansvar först. Många av de fattiga länderna har ändå skyddat andelar av sina skogliga ekosystem än vi i Sverige. Sedan CBM antogs 1992 har klimatförändringen gjort det ännu viktigare att skydda den biologiska mångfalden.

2.3.2 FN:s Millennium Ecosystem Assessment

2005 kom FN:s Millennium Ecosystem Assessment (MA). Den innebar ett internationellt genombrott för synen på ekosystemtjänster.

MA konstaterar att vår välfärd och vårt välbefinnande är helt beroende av ekosystemtjänsterna, men att dessa har utarmats i en alarmerande takt. Enligt MA håller ungefär två tredjedelar av världens ekosystemtjänster på att försämrans och är hotade av överutnyttjande och förlust av den artrikedom som är grunden för deras stabilitet.

Effekterna behöver inte uppstå långsamt och gradvis. Tvärtom finns tröskelleffekter som gör att konsekvenser kan komma plötsligt och oväntat. MA anger att det finns ”vedertagna men ofullständiga belegg för att förändringar i ekosystemen ökar sannolikheten för snabba, oväntade, omfattande och irreversibla förändringar i ekosystemen”. Det finns osynliga trösklar vi riskerar att snubbla över. Man talar om ”flippar”, snabba förändringar som är irreversibla eller svåra att ändra. Sådana har skett i nästan alla typer av ekosystem från tropikerna till tundran. En del menar att Östersjön har drabbats av en sådan flipp, till följd av bl.a. utfiskningen av torsken och övergödning. Algblomningen är bara en synlig effekt av detta.

Förändringarna kan vara av stor betydelse för människor. Några exempel som anges är uppkomsten av smittsamma sjukdomar, övergödning, kollaps av kommersiella fiskebestånd eller införandet av främmande arter. En av de viktigaste slutsatserna är att utarmningen av ekosystemtjänster kan bli markant värre under första hälften av detta sekel och är ett hinder mot uppfyllelsen av millenniemålen.

Konsekvenserna är ojämnt fördelade. Effekterna väntas drabba de fattigaste hårdast. MA konstaterar att den rika delen av världens befolkning är avskärmad från de flesta negativa effekter av förlusten av ekosystemtjänster.

2.3.3 EU-kommissionens meddelande om att stoppa förlusten av biologisk mångfald

EU-kommissionen följde upp MA i maj 2006 med meddelandet ”Att stoppa förlusten av biologisk mångfald”. EU-kommissionen noterar MA:s bedömning att de flesta ekosystemtjänster håller på att utarmas i EU och skriver:

Människans fragmentering av ekosystemen har drabbat Europa hårdare än någon annan världsdel. Exempelvis kan nämnas att bara 1–3 % av Västeuropas skogar kan klassificeras som ”ostörda av människor” ... På artnivå är 42 % av Europas inhemska däggdjur, 43 % av fåglarna, 45 % av fjärlarna, 30 % av groddjuren, 45 % av reptilerna och 52 % av sötvattenfiskarna hotade av utrotning ... Den främsta påverkansfaktorn är fragmentering, försämring och förstörelse av livsmiljöer på grund av förändrad markanvändning.

Fel! Okänt namn på

EU-kommissionen skriver vidare

Slutsatsen var att vi förbrukar jordens naturliga kapital och riskerar att förstöra ekosystemens förmåga att försörja kommande generationer. Vi kan vända den nedåtgående trenden, men det kräver stora förändringar i politik och praktisk handling.

För att vederlägga en vanlig invändning skriver EU-kommissionen

Det finns en gräns för i vilken utsträckning människans uppfinningsrikedom och teknik kan ersätta detta naturliga livsuppehållande system, och även om det går blir kostnaderna ofta högre än kostnaderna för att vårda den biologiska mångfalden i förebyggande syfte. När utarmningen av ekosystemen väl har passerat en viss tröskel är det ofta mycket svårt eller omöjligt att återställa dem. Utdöendet är för evigt. I det långa loppet kan mänskligheten inte överleva utan detta livsuppehållande system.

EU-kommissionen poängterar relationen mellan förhållanden inom EU och den globala utvecklingen.

Det finns en påtaglig risk att det globala målet för 2010 inte kommer att nås. EU delar ansvaret för detta. Vår livsstil är starkt beroende av importerade varor från utvecklingsländer, vars produktion och transport ofta skyndar på förlusten av biologisk mångfald. Om vi skall kunna förändra situationen måste vi grundlägga en trovärdighet genom att skydda den biologiska mångfalden i EU, samtidigt som vi gör större ansträngningar för att skydda den globala biologiska mångfalden genom utvecklingsbistånd, handelsförbindelser och internationella styrelseformer.

Som svar på den nya uppmaningen från biomångfaldskonventionen att prioritera åtgärder fram till 2010 har EU-kommissionen tagit fram en handlingsplan för biologisk mångfald. EU-kommissionen uppmanar medlemsstaterna att anpassa sina egna strategier till denna. EU-kommissionen skriver att

det är mycket viktigt att det finns tillräckliga ekonomiska medel ... för den biologiska mångfalden.

och att eftersom de gemensamma medlen är begränsande

kommer de val för genomförandet som görs på nationell nivå att vara avgörande.

EU-kommissionen drar slutsatsen att det

är fortfarande möjligt att nå målet till 2010, men det kommer att kräva ett snabbare genomförande både på EU-nivå och i medlemsstaterna.

2.3.4 Regeringen bör ta sina nationella och internationella förpliktelser på allvar

De satsningar på bevarandet av den biologiska mångfalden som gjordes av Miljöpartiet i samarbete med andra under förra mandatperioden bör ses mot denna internationella bakgrund.

Detta är också bakgrunden till den nuvarande regeringens minskning av anslagen till biologisk mångfald. Den svenska regeringen gör således tvärtom vad EU-kommissionen begär. Minskningen står i direkt motsättning till regeringens uttalade ambition att spela en pådrivande roll i EU:s och det in-

ternationella miljöarbetet. Regeringens agerande motverkar också EU:s internationella trovärdighet.

Regeringens inbromsning av arbetet för biologisk mångfald är emellertid helt i linje med de borgerliga partiernas politik i opposition, då t.ex. Moderaterna konsekvent motionerade om sänkta anslag till åtgärder för biologisk mångfald. Det agerandet ger perspektiv på regeringens klagomål i budgetpropositionen om att man ärvt en situation där det inte går att nå målet för skydd av biologisk mångfald.

Den förra regeringen trappade gradvis upp insatserna för att skydda biologisk mångfald. Den nya regeringens kraftiga neddragning innebär en ändrad kursriktning. Detta står i direkt strid med skrivningarna i budgeten om att "för frågor som rör biologisk produktion är det viktigt med långsiktighet i de politiska besluten".

Frånsett de internationella implikationerna finns ett egenvärde i att vårda vår natur.

Den nordiska naturen är unik i ett europeiskt perspektiv. Här finns många arter som är på gränsen av sina utbredningsområden och som är genetiskt intressanta. Men Miljömålsrådets senaste uppföljning av arbetet med det nya miljömålet Ett rikt växt- och djurliv ger en dyster bild av läget i Sverige. Rapporten påpekar att det senaste seklets alltmer storskaliga jord- och skogsbruk har bidragit till att omdana det svenska landskapet och dess livsmiljöer. Även om vissa arter har gynnats har utvecklingen huvudsakligen lett till en omfattande förlust av biologisk mångfald. Rådet konstaterar att förlusten av arter, naturtyper och ekosystemtjänster fortsätter trots kraftigt ökade insatser under de två senaste mandatperioderna. Tillståndet för den biologiska mångfalden visar en övervägande negativ utveckling.

Miljömålsrådet framhåller det som positivt att förlusten av biologisk mångfald inte är lika kraftig som tidigare. Det är dock långt ifrån målet att förlusten skall vara hejdad till år 2010. Rådet påpekar att det blir svårt att uppnå målet om ett hållbart nyttjande av biologisk mångfald och biologiska resurser på land och i vatten till år 2010. De biologiska processer som påverkar förutsättningarna för djurs och växters förekomst tar lång tid. Det går också långsamt att ställa om centrala sektorer som jordbruk och skogsbruk.

Skogsstyrelsen bedömer för sin del att det brådskar att vidta nödvändiga åtgärder om den biologiska mångfalden i skogen skall kunna säkras.

2.3.5 Förslag

Miljöpartiet motionerar i annat sammanhang om ökade anslag till åtgärder för skydd av biologisk mångfald. Utöver budgeten finns mycket som regeringen och myndigheterna kan göra för att minska utarmningen av vår natur. I andra motioner har vi tidigare lagt en rad förslag på åtgärder som kan genomföras för att stärka den biologiska mångfalden.

Det saknas inte idéer. Det saknas konkreta förslag från regeringen. Det finns mycket som regeringen kan och bör göra för att stärka arbetet för den biologiska mångfalden utan att det behövs riksdagsbeslut. Det finns också mycket som kan och bör göras som kräver riksdagsbeslut men inte mer

Fel! Okänt namn på

pengar, som lagändringar, tydliga instruktioner till myndigheter och så vidare. Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag till beslut för att stärka den biologiska mångfalden.

Stockholm den 4 oktober 2007

Tina Ehn (mp)

Per Bolund (mp)

Karin Svensson Smith (mp)